

JUBILEUSZ SZEŚCZDZIESIĘCIOLECIA MIĘDZYNARODOWEJ AGENCJI ENERGII ATOMOWEJ

Sixtieth Anniversary of the International Atomic Energy Agency

Stanisław Latek, Elżbieta Zalewska

Streszczenie: 23. października 1956 r. został zatwierdzony Statut Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej. Dokument wszedł w życie w dniu 29 lipca 1957 r. Pierwsza sesja Konferencji Generalnej Agencji odbyła się w dniach od 1 do 23 października 1957 r. W dniach 26-30 września 2016 r. odbyła się 60. sesja Konferencji Generalnej. Sesja ta rozpoczęła obchody jubileuszu sześćdziesięciolecia Agencji. Ważnym wydarzeniem w ramach tych obchodów było przemówienie powitalne dyrektora generalnego MAEA na otwarcie 60. Konferencji Generalnej. W niniejszym artykule przytoczono fragmenty tego przemówienia i omówiono jego główne tematy. Zdaniem dyrektora generalnego Yukiya Amano MAEA wniosła istotny wkład na rzecz międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa w ciągu ostatnich 60 lat, poprawiając dobrobyt i pomyślność narodów poprzez stosowanie technologii jądrowych w celach pokojowych. Dyrektor Amano szczególną uwagę zwrócił na osiągnięcia MAEA w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, ochrony materiałów i instalacji jądrowych oraz wykorzystania energii jądrowej.

W drugiej części podano informacje o Forum naukowym. W dyskusji na tym Forum Książę Monako Albert II podkreślił, że kraje z całego świata muszą zdwoić swoje wysiłki, aby osiągnąć Cele Zrównoważonego Rozwoju (CZR) do roku 2030, a nauka, w tym zastosowania jądrowe, powinna odegrać kluczową rolę w tych wysiłkach. W prezentowanym artykule omówiono krótko tematykę pięciu sesji, podczas których dyskutowano na tematy medycyny nuklearnej, wykorzystania technologii radiacyjnych na rzecz żywności, rolnictwa i odżywiania, roli energii jądrowej, zastosowania izotopów w zarządzaniu zasobami naturalnymi oraz na temat transferu technologii jądrowych. Artykuł kończy się omówieniem uchwał podjętych podczas 60. Konferencji Generalnej MAEA.

Abstract: The Agency's Statute was approved on 23 October 1956 and entered into force on 29 July 1957. The first session of the Agency's General Conference took place from 1 to 23 October 1957. This year, the Agency will, thus, be holding its sixtieth regular session of the General Conference. In recognition thereof, the IAEA Secretariat has organized a number of events and activities in order to commemorate its 60th anniversary starting at this General Conference. The important event was the opening statement of IAEA Director General Yukiya Amano who hailed the significant achievements in peaceful nuclear science over six decades. In this article several fragments of Mr. Amano statement were cited. One of them runs as follows: "We have made a real difference to the lives of millions of people throughout the world". Reviewing the highlights of the first six decades of the IAEA's work, Mr. Amano reminded the participants about the development of thousands of new varieties of foods such as rice and wheat, using nuclear techniques, helping to fight cancer in developing countries and responding quickly to diseases such as Ebola and Zika.

In the second part of the article information on Scientific Forum is given. During discussion on the Forum Prince Albert II of Monaco (Monaco hosts the IAEA's Environmental Laboratories) said: "International scientific cooperation among all stakeholders in the promotion of nuclear technology for sustainable development and renewable energy is of critical importance." And he added: "Countries around the world must redouble their efforts to reach the Sustainable Development Goals by 2030, and science, including nuclear applications, needs to play a key role in this endeavour". Five sessions of the Scientific Forum were shortly discussed.

The final part of the article contains an overview of key resolutions to further strengthen the IAEA's work in nuclear science and technology, safety, security, safeguards and technical cooperation which delegates adopted at the final session of 60th General Conference.

Słowa kluczowe: Sześćdziesięciolecie MAEA, dyrektor generalny MAEA, Forum naukowe, uchwały 60. Konferencji Generalnej MAEA

Key words: Sixtieth Anniversary of the IAEA, IAEA Director General, Scientific Forum, 60th General Conference resolutions

Wstęp

Statut Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej został zatwierdzony w dniu 23 października 1956 r. i wszedł w życie w dniu 29 lipca 1957 r. Pierwsza sesja Konferencji Generalnej tej Agencji odbyła się w dniach od 1 do 23 października 1957 r.

W bieżącym roku odbyła się 60. sesja zwyczajna Konferencji Generalnej Agencji. Z tej okazji Sekretariat Agencji już zorganizował szereg wydarzeń i działań, a także zrealizuje wcześniej zaplanowane działania na lata 2016-2017, rozpoczynając obchody 60. jubileuszu Agencji na tej tegorocznej Konferencji Generalnej. Świątowanie jubileuszu umożliwi uwidocznienie istotnego wkładu Agencji

na rzecz międzynarodowego pokoju i rozwoju, w przeszłości i obecnie. Logo 60. jubileuszu Agencji było dostępne od czerwca 2016 r. i będzie można używać go w okresie obchodów, od drugiej połowy 2016 r. do października 2017 r.

Wydarzenia i działania, jakie zorganizował Sekretariat z okazji sześćdziesiątej sesji zwyczajnej Konferencji Generalnej, obejmowały między innymi:

- Wygłoszenie przemówienia powitalnego dyrektora generalnego MAEA na otwarcie 60. Konferencji Generalnej MAEA;

- Wystawę fotografii poświęconych istotnym wydarzeniom, projektom i osiągnięciom, jakie miały miejsce od dnia utworzenia Agencji, ukazującą jej wkład na rzecz pokoju i rozwoju. Wystawa została otwarta z okazji 60. sesji zwyczajnej Konferencji Generalnej, w budynku M kompleksu Vienna International Centre;
- Przyjęcie z okazji obchodów jubileuszu, jakie odbyło się wieczorem pierwszego dnia sesji zwyczajnej Konferencji Generalnej;
- Specjalne Forum naukowe, obejmujące dyskusje na wysokim szczeblu związane z przyjęciem Celów Zrównoważonego Rozwoju (tzw. *Sustainable Development Goals*) podczas Szczytu Zrównoważonego Rozwoju Narodów Zjednoczonych we wrześniu 2015 r. Forum naukowe zatytułowane było: „*W jaki sposób techniki jądrowe pomagają państwom osiągnąć Cele Zrównoważonego Rozwoju?*”.

W 60. Konferencji Generalnej w Wiedniu wzięło udział około 2,5 tys. delegatów ze 155 Państw Członkowskich MAEA, organizacji międzynarodowych, organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele mediów.

Jak już wspomniano, tegoroczne spotkanie rozpoczęło również roczne obchody 60. jubileuszu MAEA. Podczas Konferencji Generalnej miało miejsce ponad 30 wydarzeń towarzyszących jubileuszowi, w tym dwudniowe Forum naukowe, w trakcie którego podkreślono, w jaki sposób technologie jądrowe mogą pomóc w osiągnięciu Celów Zrównoważonego Rozwoju. Jego Wysokość Książę Monako - Albert II był gościem honorowym Forum naukowego i wygłosił na nim przemowę.

Na spotkaniu zatwierdzono również wnioski o członkostwo w MAEA złożone przez takie państwa jak: Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, oraz Islamska Republika Gambii.

Zostało wybranych jedenaście państw, które weszły w skład 35-osobowej Rady Gubernatorów MAEA na okres 2016-2018. Nowo wybrane państwa, które weszły w skład Rady Gubernatorów to: Algieria, Argentyna, Costa Rica, Wybrzeże Kości Słoniowej, Dania, Holandia, Peru, Katar, Singapur, Słowenia i Zjednoczone Emiraty Arabskie.

61. Konferencja Generalna MAEA ma odbyć się w dniach 18-22 września 2017 r. w siedzibie MAEA w Wiedniu.

Mowa powitalna dyrektora generalnego na otwarciu 60. Konferencji Generalnej

Fot. 1. Dyrektor generalny MAEA Yukiya Amano wygłasza przemówienie z okazji otwarcia 60. Konferencji Generalnej (Fot. A. Calma/MAEA)

Phot. 1. IAEA Director General Yukiya Amano addressing delegates at the 60th General Conference. (Photo: D. Calma/IAEA)

Otwierając 60. Konferencję Generalną w Wiedniu, dyrektor generalny Yukiya Amano wygłosił powitalne przemówienie. Powiedział m.in., że MAEA wniosła istotny wkład na rzecz międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa w ciągu ostatnich 60 lat, poprawiając dobrobyt i pomyślność narodów poprzez stosowanie technologii jądrowych w celach pokojowych.

Następnie dokonując przeglądu najważniejszych wydarzeń z pierwszych sześciu dekad działań MAEA, Amano w swoim przemówieniu przypomniał o stworzeniu tysięcy nowych odmian roślin, takich jak ryż i pszenica, oraz wykorzystaniu technik jądrowych, pomagających w walce z rakiem w krajach rozwijających się i szybko reagujących na choroby takie jak Ebola i Zika.

W swoim oświadczeniu Amano stwierdził również, że „Znacząco przyczyniliśmy się do wzrostu poziomu życia milionów ludzi na całym świecie.”

Budowanie potencjału w krajach rozwijających się było kluczem do sukcesu Agencji

„Od 1958 r. ponad 48 000 naukowców i inżynierów otrzymało stypendia naukowe i stanowiska naukowców wizytujących w ramach programu współpracy technicznej MAEA, zarówno w laboratoriach Agencji, jak i w obiektach naszych partnerów na całym świecie.” – poinformował dyrektor generalny MAEA.

Wielu z nich udało się odegrać kluczową rolę w budowaniu potencjału w dziedzinie nauk jądrowych we własnych krajach.

Dzisiaj MAEA odgrywa ważną rolę w pomaganiu krajom w osiągnięciu Celów Zrównoważonego Rozwoju, zwłaszcza tych dotyczących zwalczania ubóstwa i głodu, czystej wody, czystej i dostępnej energii, a także walki ze zmianami klimatycznymi. „Są to obszary, do których nauka i technologie jądrowe mogą wnieść istotny wkład.” - stwierdził pan Amano.

Weryfikacja materiałów i obiektów jądrowych

Kluczowym obszarem działalności MAEA od początku jej działania było zapobieganie rozprzestrzenianiu się broni jądrowej. Inspektorzy Agencji przyczyniali się do tego poprzez monitorowanie materiałów i obiektów jądrowych na całym świecie, aby upewnić się, że materiały jądrowe nie są wykorzystywane w innych celach niż pokojowe.

Pan Amano poinformował, że z biegiem lat MAEA miała do czynienia z jednymi z najważniejszych kwestii na arenie międzynarodowej, w tym z weryfikacją materiałów jądrowych i obiektów w Iraku, Iranie i Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej (KRLD). Prace Agencji zostały odpowiednio docenione w 2005 r. poprzez przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla wspólnie Agencji i jej ówczesnemu dyrektorowi generalnemu Mohamedowi ElBaradei.

W przypadku Iranu, od 2003 r. MAEA pracowała nad weryfikacją programu jądrowego tego kraju, regularnie raportując na temat realizacji przez Iran porozumienia o zabezpieczeniach zawartego z MAEA, a także realizacji odpowiednich rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ.

„W ubiegłym roku przedstawiliśmy jasną, faktyczną ocenę dotychczasowych działań Iranu w dziedzinie jądrowej” – powiedział Pan Amano. „Praca Agencji była niezbędna dla torowania drogi do przełomu dyplomatycznego, który osią-

gnięto w ubiegłym roku w postaci Wspólnego kompleksowego planu działania. Unia Europejska odnotowuje, że jej zobowiązania odnośnie do sankcji podjęte w ramach wspólnego planu zostały spełnione zgodnie z uzgodnionym planem wdrażania. 16 stycznia 2016 r., czyli w dniu, w którym Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej potwierdziła, że Iran zrealizował swoje zobowiązania związane z kwestiami jądrowymi, UE zniosła odnośne sankcje gospodarcze i finansowe. Tego samego dnia wydana została obszerna nota informacyjna dotycząca zniesienia sankcji, która miała wyjaśnić unijnym podmiotom gospodarczym nowe przepisy.

Obecnie weryfikujemy i monitorujemy realizację przez Iran zobowiązań w dziedzinie jądrowej na mocy tego porozumienia."

„Fakt, że MAEA cieszyła się zaufaniem wszystkich stron w tej bardzo skomplikowanej kwestii był odzwierciedleniem profesjonalizmu, obiektywizmu i bezstronności inspektorów MAEA.” – dodał Amano.

W odniesieniu do programu jądrowego KRLD, która przeprowadziła dwie próby jądrowe w tym roku, Pan Amano stwierdził, że program ten budzi poważne obawy. „Stanowi on rosnące zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa w południowo-wschodniej Azji i na świecie. Agencja utrzymuje swoją gotowość do kontynuowania weryfikacji w KRLD, gdy tylko sytuacja polityczna pozwoli na to.”

Energia jądrowa

Pan Amano zwrócił również uwagę na znaczący wkład, jaki energia jądrowa może wnieść dla zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, poprawy bezpieczeństwa energetycznego i dostępności energii w coraz większych ilościach potrzebnych dla rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego.

„Obecnie około 30 krajów rozwijających się zastanawia się nad wprowadzeniem energii jądrowej do swoich systemów energetycznych.” – powiedział dyrektor generalny MAEA, podkreślając między innymi, że rozpoczęcie eksploatacji pierwszego z czterech reaktorów jądrowych w Zjednoczonych Emiratach Arabskich oczekiwane jest w 2017 r.

MAEA wspiera kraje optujące za energią jądrową, aby mogły wykorzystać ją w bezpieczny, pewny i zrównoważony sposób.

Bezpieczeństwo jądrowe, ochrona materiałów i instalacji jądrowych

Pan Amano przypomniał delegatom, że MAEA koordynowała międzynarodową reakcją na najbardziej poważne wypadki w elektrowniach jądrowych - w Czarnobylu w 1986 r. oraz w Fukushima Daiichi w 2011 r.

Plan działań na rzecz bezpieczeństwa jądrowego MAEA, przyjęty tuż po wypadku w elektrowni jądrowej Fukushima Daiichi, przyniósł znaczącą poprawę globalnego bezpieczeństwa jądrowego.

MAEA była również globalną platformą służącą wzmocnieniu bezpieczeństwa jądrowego, niosąc pomoc krajom w zminimalizowaniu ryzyka dostania się materiałów jądrowych i radioaktywnych w ręce terrorystów.

Wyzwania na przyszłość

Pan Amano powiedział, że MAEA może być dumna ze swoich osiągnięć, ale stoi przed nią jeszcze wiele wyzwań. Właśnie rozpoczęły się weryfikacja i monitoring w Iranie i będą one kontynuowane przez wiele najbliższych lat. Program jądrowy KRLD nadal pozostanie kwestią budzącą poważny niepokój.

Państwa Członkowskie ubiegały się o pomoc ze strony MAEA w osiągnięciu Celów Zrównoważonego Rozwoju oraz w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego, ochrony materiałów i instalacji jądrowych.

Państwa te oczekiwały również, że MAEA będzie kontynuowała zarządzanie swymi ograniczonymi zasobami finansowymi w rozważny sposób i z maksymalnym efektem.

„Istotne jest, aby utrzymać tempo we wszystkich obszarach naszej działalności w nadchodzących latach.” – powiedział pan Amano. „Byłbym zaszczycony móc zapewnić ciągłość działań Agencji, jeśli Państwa Członkowskie MAEA ponownie obdarzą mnie zaufaniem do pełnienia funkcji dyrektora generalnego.”

Pan Amano poinformował Przewodniczącego Rady Gubernatorów MAEA, że jest gotowy pełnić kolejną kadencję na stanowisku dyrektora generalnego.

Wystawa poświęcona istotnym wydarzeniom, jakie miały miejsce od dnia utworzenia Agencji

Po sesji rozpoczęcia Konferencji Generalnej pan Amano dokonał otwarcia wystawy fotografii z okazji obchodów 60. jubileuszu MAEA. „Często mówi się, że każde zdjęcie opowiada jakąś historię.” – stwierdził w swym przemówieniu. „Te zdjęcia opowiadają o naszych prawdziwych osiągnięciach.”

Mimo, że świat bardzo zmienił się w ciągu ostatnich 60 lat, jedna rzecz nie zmieniła się. „MAEA pozostaje organizacją, która dostarcza pomoc.” - powiedział.

Po inauguracji wystawy miało miejsce okolicznościowe przyjęcie w Pałacu Hofburg w Wiedniu. Specjalne przyjęcie z okazji rozpoczęcia całorocznych obchodów jubileuszu, zorganizowane przez MAEA, odbyło się w poniedziałek wieczorem (26 września) w pałacu Hofburg w Wiedniu. Na przyjęciu tym był również obecny minister rolnictwa, leśnictwa, środowiska i gospodarki wodnej Austrii, pan Andra Rupprecht.

Atom dla ludzi, planety i dobrobytu: Otwarcie Forum naukowego

Nauki jądrowe przyczyniają się do osiągnięcia wielu z 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, a MAEA wspiera kraje w ich wysiłkach na rzecz rozwoju – powiedział dyrektor generalny MAEA, Yukiya Amano, podczas otwarcia Forum naukowego.

„Kiedy w ubiegłym roku światowi liderzy przyjęli Cele Zrównoważonego Rozwoju, uznali oni wyraźnie po raz pierwszy, że nauka, technologia i innowacja mają zasadnicze znaczenie dla rozwoju.” – stwierdził dyrektor generalny. Cele te zostały uzgodnione przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w zakresie stymulowania działań w obszarach o kluczowym znaczeniu dla ludzkości i naszej planety.

Międzynarodowa współpraca naukowa wszystkich zainteresowanych stron w dziedzinie promocji technologii jądrowych na rzecz zrównoważonego rozwoju i energii odnawialnej ma kluczowe znaczenie. W opinii Księcia Monako Alberta II:

„Pomaganie krajom w osiągnięciu tych celów jest priorytetem dla MAEA. MAEA znajduje się w szczególnie dobrej pozycji, by pomóc krajom uzyskać dostęp do nauk i technologii jądrowych, które mają wiele do zaoferowania w przemyśle, energetyce, ochronie zdrowia, rolnictwie, ochronie środowiska oraz w wielu innych obszarach.”

W trakcie tegorocznego, trwającego dwa dni Forum naukowego, odbywającego się podczas Konferencji Generalnej MAEA, zaprezentowano, w jaki sposób wykorzystuje się techniki jądrowe dla poprawy życia ludzi i zwierząt, przeciwdziałaniu zmianom klimatu, zwiększenia dostępu do energii, a także dla ochrony naszej planety. Urzędnicy wyższego szczebla, czołowi eksperci i naukowcy dokonali przeglądu różnych wkładów technologii jądrowej na rzecz zrównoważonego rozwoju. Skoncentrowali się oni na dziewięciu celach, do osiągnięcia których bezpośrednio przyczyniają się techniki jądrowe.

Otwarcie dyskusji

Otwarcie dyskusji poprzedziło krótkie wystąpienie Księcia Monako Alberta II.

Głos w dyskusji zabrali:

- Książę Monako Albert II,
- Andrew Wheatley, minister nauki, energii i technologii Jamajki,
- Yiren Wang, wiceprzewodniczący Chińskiego Urzędu ds. Energii Atomowej,
- Said Mouline, dyrektor generalny Marokańskiej Narodowej Agencji Rozwoju Energii Odnawialnej i Efektywności Energetycznej,
- Alan Finkel, naczelny prezes Akademii Nauk Technicznych i Inżynierii – (ATSE) Australii.

Kraje z całego świata muszą zdwoić swoje wysiłki, aby osiągnąć Cele Zrównoważonego Rozwoju (CZR) do roku 2030, a zastosowania jądrowe w nauce powinny odegrać kluczową rolę w tych wysiłkach – powiedział Książę Monako Albert II. CZR „są jedynymi środkami zmieniającymi wpływ człowieka na środowisko, a także środkami chroniącymi zdrowie ludności.”

Monako, na którego terenie mieszczą się Laboratoria Środowiskowe MAEA, mocno wspiera działania MAEA. Książę Albert stwierdził, że „Międzynarodowa współpraca naukowa między wszystkimi zainteresowanymi stronami w dziedzinie promowania technologii jądrowych na rzecz zrównoważonego rozwoju i odnawialnych źródeł energii ma kluczowe znaczenie.”

Nauka i technologia jądrowa są ważnymi instrumentami prowadzącymi do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju - podkreślił **Andrew Wheatley, minister nauki, energii i technologii Jamajki**. „Programy MAEA i przywią-

zywanie przez nią wagi do korzystania z atomu dla pokojowego rozwoju stanowią wsparcie dla krajów w realizacji CZR.”

Jamajka, na której usytuowany jest jedyny reaktor badawczy na Karaibach, wykorzystuje technologie jądrowe w przemyśle, medycynie, rolnictwie, edukacji i badaniach – powiedział minister Wheatley, podkreślając wsparcie ze strony MAEA w poprawie upraw, nawodnieniu i gospodarce wodnej. „Chociaż zastosowanie technologii jądrowych w celach pokojowych nie stanowi panaceum na wyzwania rozwojowe, jest ono ważnym narzędziem dla krajów korzystających z nich.”

W Chinach nauki jądrowe były zawsze ściśle związane z rozwojem kraju - podkreślił **Yiren Wang, wiceprzewodniczący Chińskiego Urzędu ds. Energii Atomowej**. „Niewątpliwie przyczynią się one do zrównoważonego rozwoju w przyszłości.”

Według Pana Wanga, chiński przemysł jądrowy jest zaangażowany w promocję rozwoju gospodarczego i społecznego, spełnia zapotrzebowanie na energię elektryczną i przyczynia się do poprawy warunków życia. Podkreślił on wsparcie Chin udzielane innym Państwom Członkowskim MAEA, w tym goszczenie ponad 3 000 naukowców w instytutach badawczych w Chinach.

Technologia jądrowa odgrywa znaczącą rolę w procesie zmniejszania emisji dwutlenku węgla – powiedział **Said Mouline, dyrektor generalny Marokańskiej Narodowej Agencji Rozwoju Energii Odnawialnej i Efektywności Energetycznej**, który wypowiedział się w imieniu organizatorów 22. Konferencji Stron (COP22) ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, jaka odbyła się w Marakeszu, w Maroku w listopadzie 2016 r. „Musimy poważnie zastanowić się, w jaki sposób cele Konferencji Stron są powiązane z technologią jądrową.” – stwierdził Pan Mouline.

Alan Finkel, naczelny prezes Akademii Nauk Technicznych i Inżynierii – (ATSE) Australii omówił istotną rolę, jaką musi odegrać energia jądrowa w redukcji emisji gazów cieplarnianych. Zdaniem Alana Finkela, wiatr i słońce mogą dostarczyć bezemisyjnej energii, zaspokajającej globalne zapotrzebowanie na energię elektryczną, ale jest to ściśle powiązane ze zdolnością magazynowania energii, która obecnie nie jest dostępna na wystarczająco dużą skalę.

Ponadto, Alan Finkel zauważył, że pomimo wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł do produkcji energii, udział węgla nadal rośnie w globalnym miksie energetycznym. O ile w 2000 r. węgiel stanowił 25% światowej produkcji energii elektrycznej, to udział ten wzrósł do 29% w ubiegłym roku.

Jak powiedział Alan Finkel - „Powinniśmy korzystać z niskoemisyjnej energii elektrycznej, aby zastąpić paliwa kopalne i stać się planetą elektryczną.”

Przegląd sesji

Forum naukowe obejmowało 5 sesji, w tym dyskusje panelowe na wysokim szczeblu. W ich trakcie zostały poruszone następujące tematy:

Zdrowie i samopoczucie: Globalne podejście do medycyny nuklearnej

Od profilaktyki do leczenia paliatywnego

Stosowanie promieniowania w medycynie odgrywa istotną rolę w diagnostyce i leczeniu wielu chorób, jednakże dostęp do medycyny nuklearnej i zapewnienie jej odpowiedniej jakości jest ograniczony w wielu krajach. W trakcie sesji uczestnicy zastanawiali się nad tym, co jest potrzebne do osiągnięcia CZR nr 3, polegającego na zmniejszeniu liczby zgonów zaistniałych w wyniku chorób niezakaźnych o jedną trzecią do roku 2030.

Zero głodu: Atom na rzecz żywności, rolnictwa i odżywiania

Podczas sesji poświęconej tej tematyce przedstawiono, w jaki sposób technologia jądrowa jest z powodzeniem stosowana dla zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego i rozwiązywaniu problemów w dziedzinie rolnictwa. Od skutecznej walki ze szkodnikami i chorobami, poprzez ulepszanie odmian roślin uprawnych, do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego, techniki jądrowe są stosowane, aby zagwarantować wystarczający zasób żywności przez cały rok. W trakcie tej sesji uczestnicy dyskutowali, w jaki sposób technologie jądrowe mogą przyczynić się do osiągnięcia Celu Zrównoważonego Rozwoju nr 2, polegającego na wyeliminowaniu głodu, osiągnięciu bezpieczeństwa żywnościowego i lepszego odżywiania oraz promowaniu zrównoważonego rolnictwa na świecie.

Energia przyszłości: Rola energii jądrowej

Energetyka jądrowa jest jedną z technologii niskoemisyjnych stosowanych do wytwarzania energii elektrycznej oraz ciepła i może odegrać znaczącą rolę w łagodzeniu zmian klimatu. Kilka krajów podejmuje obecnie konkretne kroki w kierunku wprowadzenia energetyki jądrowej, ale udział w światowym bilansie energetycznym maleje, a jej konkurencyjność jest poddawana w wątpliwość. Podczas wspomnianej sesji odbyła się dyskusja na temat tego, w jaki sposób innowacyjność, postęp techniczny i nowe modele gospodarcze mogą pomóc w zwiększeniu wkładu energetyki jądrowej w obszary objęte CZR nr 7 (czysta i dostępna energia), CZR nr 9 (innowacyjność, przemysł, infrastruktura), a także CZR nr 13 (działania w dziedzinie klimatu).

Izotopy dla środowiska: Zarządzanie zasobami naturalnymi

W trakcie tej sesji zostały zaprezentowane przykłady ilustrujące techniki jądrowe i izotopowe oraz sposoby, w jaki mogą one pomóc w zarządzaniu zasobami naturalnymi naszej planety. Tematy te odnoszą się do CZR nr 6 (czysta woda i warunki sanitarne), CZR nr 14 (życie pod wodą), a także CZR nr 15 (życie na lądzie). Uczestnicy sesji przyjrzeni się również temu, jak zebrane za pomocą takich technik dane mogą odgrywać istotną rolę w tworzeniu odpowiedniej polityki w zakresie ochrony środowiska na szczeblu krajowym i międzynarodowym.

Partnerstwa na rzecz celów: Dzielenie się wiedzą i transfer technologii jądrowych

W związku z CZR nr 17 odnoszącym się do tworzenia partnerstw dla osiągnięcia wszystkich CZR, na ostatniej sesji uczestnicy omawiali transfer technologii jądrowych i zagadnienia zrównoważonego rozwoju związane z zasobami ludzkimi i finansowaniem.

Uchwały podjęte na 60. Konferencji Generalnej MAEA

Na ostatniej sesji 60. Konferencji Generalnej delegaci podjęli kluczowe uchwały mające na celu dalsze wzmocnienie działań MAEA w dziedzinie nauk i technologii jądrowych, bezpieczeństwa, zabezpieczeń materiałów jądrowych oraz współpracy technicznej.

Uchwały i decyzje podjęte podczas Konferencji Generalnej ukierunkują realizację działań MAEA w nadchodzącym roku. Państwa Członkowskie MAEA zatwierdziły również aktualizację budżetu MAEA na rok 2017, sprawozdanie finansowe za rok 2015, a także Raport roczny MAEA za 2015 r.

Pod koniec tygodniowej Konferencji Generalnej delegaci podjęli uchwały dotyczące realizacji porozumienia o zabezpieczeniach, zawartego pomiędzy Międzynarodową Agencją Energii Atomowej a Koreańską Republiką Ludowo-Demokratyczną (KRLD) oraz stosowaniu zabezpieczeń na Środkowym Wschodzie.

Uczestnicy Konferencji Generalnej podjęli uchwałę mającą na celu wzmocnienie działań i czynności MAEA w dziedzinie nauk, technologii i zastosowań jądrowych, obejmujących zarówno zastosowania związane z energią jądrową, jak i te z nią niezwiązane. Działania te obejmują: postęp w odnowie i modernizacji laboratoriów do zastosowań jądrowych (tzw. Nuclear Applications Laboratories); rozwój techniki *Sterile Insect Technique* (SIT), polegającej na wypuszczaniu do środowiska bezpłodnych owadów, dzięki czemu nie zwiększy się liczba komarów, a metoda ta doprowadzi do zahamowania rozprzestrzeniania się szerzonych przez nie chorób, na przykład malarii, dengi; wzmocnienie dla Krajów Członkowskich wsparcia w obszarze żywności i rolnictwa; wypracowanie podejścia dla rozwoju infrastruktury jądrowej.

Ponadto, w trakcie Konferencji Generalnej przedyskutowano Raport nt. Bezpieczeństwa Jądrowego 2016 (*Nuclear Security Report 2016*), który zawiera działania MAEA w obszarze bezpieczeństwa jądrowego, zewnętrznych użytkowników, bazy danych poświęconej zdarzeniom i nielegalnemu handlowi materiałami jądrowymi (*Incident and Trafficking Database*); a także istotne osiągnięcia w ramach Planu Bezpieczeństwa Jądrowego na lata 2014-2017 (*Nuclear Security Plan 2014-2017*).

Podjęto również uchwałę mającą na celu wzmocnienie efektywności i poprawę wydajności zabezpieczeń MAEA, która zawiera apel do Państw Członkowskich MAEA, aby w pełni i stale wspierały one Agencję, by mogła ona wypełnić swoje zobowiązania dotyczące zapewnienia zabezpieczeń.

Podjęte uchwały zostały opublikowane na stronie internetowej Konferencji Generalnej.

Na podstawie tekstów Aabha Dixit z Biura ds. Informacji Publicznej i Komunikacji MAEA oraz Richarda Murphy z Biura Dyrektora Generalnego ds. Koordynacji MAEA opracowali: dr Stanisław Latek, mgr Elżbieta Zalewska